

Entorn a El Circ de Josep Maria Llompart

Àngela Martí / Joana Mª Riutort
J. Salleras / Antonia Mª Mulet

La idea inicial d'aquesta unitat didàctica consisteix a donar a conèixer Josep Maria Llompart als alumnes de BUP i COU; per això hem intentat triar un poema no massa difícil de contingut, però que donàs peu a fer tota mena de comentaris, tant literaris com lingüístics. Ens hem decidit per "El Circ" de **Memòries i confessions d'un adolescent de casa bona** perquè reunia les condicions que a nosaltres ens interessaven: s'hi poden fer reflexions sobre el lèxic propi del català de Mallorca; presenta punts d'ortografia com són l'ús de **ll/l, o/u** àtones, **s/ss**; es poden analitzar diversos recursos expressius i realitzar exercicis sobre la formació del plural.

Cal fer notar que el nostre centre està situat a S'Arenal, zona de molts de castellano-parlants i on no s'imparteix l'assignatura Literatura Catalana (3r de BUP i COU)

ACTIVITAT

- 1ª Part.** Fer una breu presentació de l'autor i la seva obra (més completa com més alt sigui el nivell).
- 2ª Part.** Fotocopiar l'activitat i donar-la als alumnes de tots els cursos de BUP i de COU.

És la següent:

Josep Mª Llompart / Poeta Mallorquí
Dades Biogràfiques
Els alumnes en fan un resum.

EL CIRC

*Aquella noia del circ tenia els cabells blaus
i els ulls rossos.*

*Volava enlaire, amunt. Tot just obria
unes ales com de tórtora
i s'allunyava xalesta per l'horitzó de la lona.
Aquella noia en els meus ulls rodons.*

*Passaven écuyères, pallassos plens de pena
amb el rostre esqueixat
- que ara gairebé puc veure en el mirall -
i els domadors vermells amb les medalles,
mentre la banda galtejava un esclat de trompetes.*

*Feia olor de terra
mullada, de ferum, reina i embalatge.
Em bategava el cor a ritme de trapezi.
Ella volava per estrelles de plata
- de platallons, diria ara -.*

*Ho recordo per entremig de caramulls de runa,
vora els poals de fems tirats per terra,
i tot fent pam i pipa escric aquests versots
cursis com el vals de les ones.*

*Aquella noia del circ tenia els cabells blaus
i els ulls rossos.*

Charlie Rivel. Dibuix de J. Soler-Juvé

Qüestions a treballar:

A) ESTUDI DEL CONTINGUT

- 1.- Fer el resum del poema.
- 2.- Deducir el significat d'aquestes expressions:
"Cabells blaus / ulls rossos"
"Domadors vermells"
"La banda galtejava un esclat de trompetes"
"Em bategava el cor"

B) QÜESTIONS DE LÈXIC

- 1.- Fer una columna amb paraules que són pròpies del vocabulari mallorquí i, al costat, una altra de paraules del vocabulari general català.
- 2.- Cercar diminutius, augmentatius o paraules derivades i dir de quina altra paraula procedeixen.

C) QÜESTIONS D'ORTOGRAFIA

- 1.- En el poema apareixen moltes paraules amb la consonant palatal ll. Destriar aquelles en les quals, a l'hora de la pronunciació, es produeix iodització i aquelles que es pronuncien de manera normal.
- 2.- Destriau paraules en les quals surti la vocal o en posició àtona i que en alguns indrets de parla catalana es pronuncii u.
- 3.- Localitzar paraules en les quals surti la vocal o en posició àtona i que es pronuncii u, seguida de vocal i tònica.
- 4.- Fer dues columnes de paraules: en la primera, aquelles que tinguin el so d'essa sonora i en la segona, aquelles que tinguin el so d'essa sorda.

D) QÜESTIONS DE MORFOLOGIA

- 1.- Cercar paraules escrites en plural, passau-les al singular i després apunteu els diferents tipus de terminacions de plural.
- 2.- Destriar adjectius i després fer notar, posant un exemple, si algun d'ells podria convertir-se en substantiu.

3ª Part. Aquesta unitat didàctica s'acaba fent un exercici de creació a partir del poema comentat.

A) INDIVIDUALMENT:

- Es llegeixen altres poemes de Josep Mª Llompart.
- Fer llistes de noms, adjectius i verbs.
- Intentar la creació de poemes paral·lels.

B) COL·LECTIVAMENT:

- Reunioni el material individual i fer-ne una tria.
- Confeccionar un poema col·lectiu entre tot el grup.

CONCLUSIONS

Després de treballar aquesta unitat didàctica amb els alumnes del nostre centre (**La Porciúncula**), arribam a les següents conclusions:

- * Molts d'alumnes confonen la essa sorda i la essa sonora. També confonen ll/i, perquè les pronuncien malament. Així per exemple, a la llista de paraules en què es produeix iodització, hi han col·locat, majoritàriament, "caramulls".
- * Tenen problemes a l'hora de destriar el lèxic mallorquí. (Per això, es tornarà fer l'activitat a COU en haver estudiat Dialectologia).
- * No entenen la pregunta de morfologia sobre la substantivació d'adjectius.
- * Peresa i manca de traça per cercar paraules al diccionari (sobretot als primers cursos).
- * Tenen dificultats per sintetitzar i per definir sense traduir al castellà.

ALTRES SUGGERIMENTS DE TREBALL

- * Activitats de pronunciació de s/ss i de ll/i
- * Observar el valor polisèmic de les paraules (per exemple "esclat", el valor poètic i expressiu i el sentit figurat).
- * Fer camps lèxics (runa, fems,...)

- * Correspondències entre el català central i el mallorquí
noia.....al·lota
mullada.....banyada
ferum.....pudor

- * Estudi dels recursos poètics. Interpretar altres expressions, a més de les proposades a l'apartat A) 2, i fer-ne una classificació (imatges cromàtiques, comparacions,...):
"aleues com de tórtora"
"per l'horitzó de la lona"
"Ella volava per estrelles de plata"
Etc.

- * El record a través dels sentits (vista, olfacte).

Aquí teniu diverses interpretacions que els nostres alumnes han fet sobre les següents expressions del poema de Llompart:

"cabells blaus, ulls rossos"

- * El record s'ha difuminat amb el pas del temps. L'autor ja no se'n recorda gaire ni de la situació ni de les persones.
- * Que l'al·lota era especial, diferent a les altres; per això l'autor desvariejava.
- * Simple intercanvi d'adjectius qualificatius.
- * Es vol desconcertar al lector, igual que ell ho estava quan era al circ.
- * Es refereix a la fantasia i irrealitat del circ.
- * El vestit blau i ros es reflectia en els ulls i en el cabell amb el moviment del trapezi.
- * Forma atrevida de cridar l'atenció del lector.
- * Record estrany, tal volta es refereix al maquil latge.
- * Espectacularitat de la gent del circ.
- * La noia estava cap-per-avall, per això els colors també s'han invertit.
- * Confusió de colors, perquè el nin que veia el circ era petit.
- * Ulls de color d'or.
- * La nina era bellíssima, com un àngel.
- * Anava tenyida.
- * Cabells com la mar, ulls com el foc.

“domadors vermells”

- * Es refereix al vestit de color vermell que porta el domador.
- * Com a símbol de pugna entre el domador i els lleons.
- * L'autor s'imagina els domadors ferits, plens de sang, atacats per les feres.
- * El domador està carregat de tensió.
- * Valentia i coratge.
- * Perquè els domadors contenien la respiració per no fer renou.
- * Estaven enfadats perquè els lleons no els feien cas.

“La banda galtejava un esclat de trompetes”

- * Les trompetes eren les encarregades d'anunciar l'inici de l'espectacle.
- * La banda feia molt de soroll.
- * Tocava amb intensitat.
- * Amb les galtes inflades tocaven les trompetes per anunciar el “més difícil encara”.
- * L'anunci de la sortida de la noia a la pista.

“em batejava el cor”

- * Estava en tensió, fortament emocionat i excitat.
- * Sentia les palpitations del seu cor degut a l'emoció.
- * Preocupació davant les evolucions de la trapezista.
- * El cor li feia “tup-tup”.
- * Emoció de l'espectacle; al circ es frueix passant pena.
- * La trapezista arriscava la seva vida, per això l'autor està en tensió.
- * Tenia el cor encongint per si la trapezista queia.
- * Estava en tensió com en una pel·lícula de sus pens.

VALORACIÓ FINAL

Les professores del Departament de Llengua Catalana creim que la realització d'aquesta activitat ha estat molt positiva perquè ens ha servit per introduir dins les aules la figura de Josep Maria Llopart, en un zona on a nivell de carrer la llengua i la literatura de Mallorca estan bastant arraconades.

Departament de Llengua Catalana
Col·legi La Porciúncula

Més de 10.000 residents* ja han escollit

Viatges S.A. Tramuntana

Per qualitat:

- ...d'ofertes
- ...de serveis
- ...d'informació

Carrer 31 de desembre, 12
Tel: 204600. Fax: 204450
Palma de Mallorca

*Dades corresponents a la temporada 91